

**OSOBOWOŚĆ
A WCZESNY
URAZ RELACYJNY**

Anna Suchańska
Teresa Schiller-Gąsiorowska

Państwowa
Wyższa Szkoła Zawodowa
w Koninie

Konin 2010

Tytuł
Osobowość a wczesny uraz relacyjny

Autorzy
Anna Suchańska, Teresa Schiller-Gąsiorowska

Recenzja naukowa
prof. nadzw. dr hab. Maria Beisert

Rada Wydawnicza
prof. nadzw. dr hab. Wojciech Poznaniak – przewodniczący,
prof. nadzw. dr hab. Jan Grzesiak, dr Marek Naglewski,
prof. nadzw. dr hab. Mirosław Pawlak, prof. dr hab. Marian Walczak,
mgr inż. Ewa Kapyszewska – sekretarz Rady

Redakcja i korekta
Maria Sierakowska

Projekt okładki
Agnieszka Jankowska

Skład i łamanie
Krzysztof Przybylak

Druk i oprawa
SOWA Sp. z o.o.
ul. Hrubieszowska 6a, 01-209 Warszawa
tel. 022 431 81 40, fax 022 431 81 50
e-mail: sowadruk@sowadruk.pl

ISBN 978-83-88335-62-4

© Copyright by Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie
© Copyright by Anna Suchańska, Teresa Schiller-Gąsiorowska

Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Koninie
ul. kard. S. Wyszyńskiego 3C, 62-510 Konin
tel. 63 249 72 09
e-mail: wydawnictwo@konin.edu.pl

Spis treści

WPROWADZENIE	7
---------------------	----------

CZĘŚĆ I	
WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI URAZU	11

ROZDZIAŁ 1	
POJĘCIE, RODZAJE I SKUTKI TRAUMY	13

1. Pojęcie urazu	13
2. Rodzaje zdarzeń traumatycznych	15
2.1. Wewnątrzrodzinna przemoc wobec dziecka jako źródło wczesnych urazów relacyjnych	19
3. Konsekwencje traumatycznych doświadczeń	21
3.1. Zespół stresu pourazowego jako konsekwencja urazu	21
3.2. Zespół urazu chronicznego	26
3.3. Objawy i konsekwencje w przypadku maltretowanych dzieci	29
3.4. Zaburzenia reaktywne jako konsekwencja urazu	35
4. Czynniki warunkujące wystąpienie konsekwencji po urazie	37

ROZDZIAŁ 2	
INTERWENCJA I POMOC SPECJALISTYCZNA DLA OSÓB PO DOŚWIADCZENIACH TRAUMATYCZNYCH	41

1. Doświadczenie traumatyczne z perspektywy teorii kryzysu	41
2. Pomoc psychologiczna dla ofiar urazu	44
2.1. Rodzaje pomocy psychologicznej	44
2.2. Ogólne zasady terapii w przypadku urazów	46
2.3. Metody i techniki stosowane w terapii urazów	48
2.4. Motywy doboru metod terapeutycznych	62
2.5. Problemy etyczne terapii ofiar urazu	71

3.	Wsparcie społeczne dla ofiar urazu	72
3.1.	Skuteczność wsparcia społecznego	74
3.2.	Wsparcie społeczne dla ofiar katastrof i klęsk żywiołowych	75
3.3.	Wsparcie grup terapeutycznych dla ofiar urazu	79
BIBLIOGRAFIA		81
WYKAZ TABEL I RYSUNKÓW		84

CZĘŚĆ II

OSOBOWOŚĆ A WCZESNY URAZ RELACYJNY. KONCEPCJE I BADANIA

WSTĘP	87	
ROZDZIAŁ 1		
KONTROWERSJE WOKÓŁ POJĘCIA URAZU	89	
1.	Kilka ustaleń w kwestii ujmowania i badania konsekwencji urazu	92
ROZDZIAŁ 2		
OSOBOWOŚCIOWE KONSEKWENCJE WYDARZEŃ TRAUMATYCZNYCH W TEORII I BADANIACH	99	
1.	Wczesny uraz relacyjny a zmiana osobowości – mechanizmy i procesy	101
1.1.	Psychofizjologiczne następstwa wczesnej traumy relacyjnej	102
1.2.	Psychologiczne koncepcje mechanizmów oddziaływania traumy	105
2.	Osobowościowe skutki wczesnej traumy relacyjnej	105
2.1.	Pourazowa struktura osobowości	106
2.2.	Zaburzenia więzi	108
2.3.	Trudności samoregulacji i dalsze konsekwencje traumatycznych doświadczeń	114

2.4. „Zranione ‘ja’” – intrapsychiczny skutek przemocy i czynnik ryzyka zaburzeń zachowania	116
2.5. Postawa wobec życia	119
2.6. Zachowania autodestruktywne – behawioralna reakcja na traumę	120

ROZDZIAŁ 3

BADANIA EMPIRYCZNE NAD WŁAŚCIWOŚCIAMI OSOBOWOŚCI I ZACHOWANIAM I AUTODESTRUKTYWNYMI OSÓB PO DOŚWIADCZENIACH PRZEMOCY, ZANIEDBANIA I ZABURZONEJ WIĘZI

125

1. Przemoc, „ja” cielesne i tendencje dysocjacyjne oraz ich związek z autodestruktywnymi zaburzeniami zachowania	126
2. Trauma przywiązaniowa, kontakt fizyczny i bliskość z rodzicami a „ja” cielesne	141
3. Przywiązanie a zdolność do opiekowania się sobą i ochrony	144

ROZDZIAŁ 4

OSOBOWOŚĆ W PROCESIE ZMAGANIA SIĘ Z URAZEM W ŚWIETLE WYNIKÓW BADAŃ

151

1. Osobowość jako moderator skutków traumy – czynnik ryzyka i odporności	153
2. Poczucie koherencji, sensu i woli życia, samoświadomość i refleksyjność a autodestruktywne skutki urazu w świetle własnych badań empirycznych	161
2.1. Uraz – poczucie koherencji – pośrednia autodestruktywność	162
2.2. Poczucie sensu i woli życia – autodestrukcyjne skutki przemocy	171
2.3. Samoświadomość a dysocjacyjne następstwa doświadczeń traumatycznych	175
2.4. Refleksyjność w procesie zmagania się z chronicznymi traumatycznymi doświadczeniami dzieciństwa	180
Zakończenie	182

BIBLIOGRAFIA

185

WYKAZ TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW

190

